

Latweefch u Awisse.

Nr. 49. Bettortdeenâ 7tâ Dezember 1844.

Kirfsalffsch i.

(Stattee Mr. 48. Beigum.)

Kas no kirsalkscheem gribb no teesas bihtees, jeb winnus fisdams no grebkeem swabbads kluft, zitti fakka: tabs deenas qrebki tohp pedohti, kurekâ falkti jeb kirsalkti nositt; jeb kas leelu gohdu gribb ispelnitees, tas lai eet us Alsjij jeb Apriku, jeb Ameriku. Tur winsch warrehs tifku tikkam atfistees.

Tas breefmigais krokodill newa zits ne kas, kâ 20 libds 40 pehdas garsch kirsalktis. Preesk schi waijaga ikweenam bihtees. Winna muggura irr melni jeb bruhni lahsaina, parwehders balgani dseltens. Zaur winna apswihnotu ahdu us mugguru ne eet plintes schabveens zauri; ta kunga abda irr mibksta. Katrâ finna pussé winnam irr 50 assi sobbi. Alste winnam irr garraka ne ka pussé no wissa winna garruma. Alt so winsch apsweesch uhdens laiwinas un nosit us reis zilweku. Winsch mahjo Aprikâ leelâs uppés un arri eefsch tabs Egiptes uppes Nil, no kurras tas lehnisch Waraus sapni redseja 7 treknas un 7 wabjas gohwis uskahpjam, kas tabs treknas oprihje. Schis leelaits svehrs dohdahs arri us fausumu un ehd wardes (nagges) ir zittus lohpus, saplohsa puinenus un meistinas, ir preeauguschus zilwekus. Tisk ahtri, ka lohve sreen winsch farav laupijumom pakal, bet ittin teescham; apgreestees winnam nahkabs lohti gruhti un kad no winna behgoht laimejahs tschakli fahnis greestees, tad warr no winna isglahbtees.

Ta mahtite dehj dauds tahdu ohlu (pautu), kam simts finalkas ahdas irr. Schohs, kas sohses pautu leelumâ irr, winna eerausch simiftis, kur soule zaur farvu filatum tohs isperre.

Bet eekam tas noteekahs, kluft dauds avehsti no tahdeem putneem, kas jaw pehz winneem mekle. Tapebz, ka schee svehri zilwekus nomaita un daudskaht leelu skahdi darra, dsennahs ir schee tahdus perrekus ispohsticht. Zitti arri ehd tohs pautus. Lai Deens tahdu maliti frohti! Tee Egipteri scho breesmigu svehru kâ Deewu zeeni un gohda.

Ka ne ween us fausumu un eefsch uhdens, bet arri wehl gaisa kirsalkschi irr, prehti tahdi, kas sreen, to tik lehti ne gribbehs tizzebt. Bet kad kabds gaisa-grabbeflis un tahrinassa eesahk no puhka stahstiht, kas ugguni splaudams zaur gaisu sreenoht, zaur skurstenu nolaisdamees celsch zepka-slohtas eetupjoht, jeb labbibu, woi uttis, woi naudu bahrsoht, woi sirguß appalus darroht, kas nolahdetâs pillis mahjojoht, un wehl schaddas tahdas blehnas plahpa, tam tizz kâ Deewam, tapebz ka winnu klausores aufsti kauli paleek un ka winsch proht tihrus mellus par skaidru pateesibu pahrdöht.

Tisk dauds irr teesa, ka Alsjâ un zittâs pasauls dattâs pehdu libds pussobtru pehdu garri-kirsalkschi atrohnam, kas us kohkeem mahjo un kam gan drihs tahdi spahrni irr kâ sikspahrneem. Tee warr no weena kohka us jo tahlu ohtru zaur gaisu aissstreet.

Wehl weens pa wissam ehrnigs un brihnischfigs kirsalktis irr, ko Kameleon nosauz, bet winsch newa pee mums, Alsjâ un Spanijas semme, tur winna atrohn. Winnam irr kauli un ohda gan drihs ween. Katrâ azzumirkli, kad winnu laitina jeb beede, winsch zittadi isskat-tabs: brihscham falsch, brihscham dseltens, brihscham balts, brihscham farkans. Turklaht winsch warr ar katru azzu us zittu weetu skattrees, ar weenu us augschu, ar ohtru us semmi, jeb

or weenu us scho, ar ohtro us zittu pussi. Winsch flussinam sawā fruhinā jeb istabas fakta, fur winnu noleek mahjo, un tad tad sahda mufsha, jeb zits kahds kulkainis, jeb knausis winnam turvu nahk, tad winsch issteepj sawu pagareu fessigu mehli, ar ko winsch tohs kustonus sagrabbi un isdelde.

No scheem maseem lohpineem ne waisaga ne buhtin bihtees, jo wianni, kā jaw peeminnehts, ne weenam zilwekam kohdu kahdi ne parra. Bet lai Deewos pasarga no tahdeem zilwekeem, kas ohtra azzis usmesdami gribbetu apriht, winnu aprunnadami waisa un eenihd, kā tahdi schurp un turp par wissu pasauli, ir pee muuns atrohnami.

Grosgal.

• Tee pagani un tee jauni apustuki
jeb missionari.

Kab mahzitajis basniza Deewam pateizibu faka, ka tas sawu wahrdi tik baggarigi muhsu preefschā lizzis fluddinaht, un muuns dewis to atsicht un mahzitees; tad zilweki to gan dsird, bet pee firds nezik ne nemm, jo tee ne sinn, kahdu leelu labbumu Deewos zaur sawa wahrdi fluddinaschanu muuns dahrinajis. Muuns irr basniza fur mehs Deewu lubdsam; muuns irr kristiba, grehku peedohschana un svehts wakkara ehdeens, zaur fo firds atjaunaschanu dabbujam. Bihbele irr tas awots, no ka wiss schis labbums nahk. Deewa swchtais wahrdi muhs mahza, Deewu mihiokt par wissahm leetahm un sawu turwaku kā sevi paschu; un ja zilweki ta dorra, tad tee warr laimigi, meerigi un preezigi kohpā dsibwoht. Grehks irr, kas zilweku samaita un tam meeru un wissu labbklahschana pree meesas un dwehseles atnemim; grehki assaras isspeesch, un grehku deht muuns irr behdas. Bet Deewa wahrdi muhs mahza grehkus atsicht un atsicht, un ta bihbele irr wissas labbklahschanas awots. Tapebz mehs tohs apustulus preezas mahzitajis sauzaam, jo tee muuns to wissaugstaku preeku: fluddinajisch, un muuns teesham peenahkahs, ifdeenās Deewam par sawa wahrdi fluddina-

schanu no wissas firds pateizibu fazziht. Ak tee nabbodsin, kam Deewa wahrdi naw, kas no ta ne ko ne sinn un talabbad nedis grehkus warr atsicht nedis atsicht! Tee lohpui kahrtā dsibwo un nomirst. Ulridsan muhsu tehwo tehwi bija tahdi pagani, kas no Deewa wahrdi ne ko ne sinnaja, bet juhs no paganu dsibwoschanas un tizzibas ne ko wairs ne sinnat, tapebz juhs arri ne warreet skaidri atsicht, kahdu labbumu Deewos zaur bihbeli muuns dewis. Kristigu lauschu tizziba un dsibwoschanas tewim irr jasalihdsina ar paganu dsibwoschanu un tizzibu, tad tu teesham atsibsi ka es taisnibu esinu rinnajis. Pasaulē wehl dauds paganu, un es tewim stahstischu, ko tee tizz un ka tee dsibwo, un zerru, ka tu, schohs stahstus pabeidsis sawas rohkas salifsi im Deewam par sawu fruchtu wahrdi firsnigu pateizibu fazzisi.

Deewos debbesi un semmi raddija un sauli un mehnesi debbes isplattijumā. Mehs sauli un mehnesi redsam, ka tahs appalas, bet kahda ta semme? Ta irr arridsan appala, kā leela! ohde un tekk apkahrt sauli leelā rinki. Deewos semmes lohdei zellu irr eerahdijis, un to walda ar sawu spehzigu rohku, ka ta ne warr grohsitees un to zellu atsicht fo Deewos tai weentreis nolizzis eet, un ja tu warri apkert, zik leela irr semmes lohde, tad tu wehl jo wairak par Deewa spehku isbrihnisees. Semmes lohde nefs 5400 juhdjes rinki apkahrt, un ja tu ofku raktu appaksch winkela tik dsillu, ka tu semmes lohdei nahstu zaur un zaur, tad tewim 1720 juhdses jarohk. Semmes lohdes wirse napo lihdsena, bet tur irr kalni un schauras un plattas eleijas. Tannis plattas eleijas uhdens irr fatezzejis un tahdas eleijas sauzaus; tahs jo augstakas weetas irr semme, fur zilweki dsibwo. 2 treschdallas no semmes lohdes wirses stahw appaksch uhdens. I treschdalla irr fausa semme. Gudri laudis semmes lohdes fausumu ismehrojuschii atradduschi, ka ta irr 2 millions 4 simis tuhksitoschas revisora juhdses leela (revisora juhdse irr semmes gabbals us 4 kantehm, juhdse platta un juhdse garra). Labbakas isschirkhanas deht, semmes lohdes wirse, kas fausa irr, preezās dallas jeb preezōs

leelöö semmes gabbaldöö irr isballita. Alia irr tas leelokais semmes gabbalöö, kam 880,000 rewisora jübdes. Efsch Alias irr dauds kalni, angsti kalni, kam gals padebbesis pasuhöö, pee Alia arri peederr ta Juhdu semme un tas pilfats Jerusaleme. Tas ohrts semmes gabbalöö irr Alrika, kur tee mohri jeb melni landis dsihwo; arri lauwas Alrika atrohdamas un dauds zitti breesmigi swehri. Saule Alrika pahrleekam farsti degg, tapehz tur arridsan dauds un leelas tukfnesis atrohd. Eiropa sauz to treschu semmes gabbalu, kam rohbeschi ar Alsiu saet kohpä; starp Eiropas un Aprikas irr juhra. Eirova irr jo masaka ne Alia un Alrika. Efsch Eiropas irr Kreewu semme, pee ka peekriht Kursemme, Sprantschu un Calenderu un Wahzu semme, Turku un Grekeru semme un wehl dauds zittas semmes. To zettortu leelu semmes gabbalu sauz Amerika, ko fuggineeki kas no Eiropas bija islaiduschi preefsch 300 gaddeem uegahjusch, Amerika kartuppeli aug meschos, un no turrenes mehs zaur labbeem fuggineekeem kartuppelus esfam dabbujuschi.

To peektu semmes gabbalu sauz Australiu, pee ka dauds fallas (falla irr tahda semme fur wissayfahrt juhra) peeskaitamas, kas schurp, turp pasaules juhra, kas irr ta wisslelaka juhra, atrohdamas. Un wissur zilweki dsihwo. Kursemme irr libds veez sumts tuhksioschi zilweki, efsch Alias 1000 rei tif dauds zilweku kà Kursemme; efsch Eiropas dsihwo 400 rei tif dauds kà Kursemme, kur nu wehl Alrika, Amerika un Australias seimme! Ja wissus zilwekus, kas schodeen vasoule dsihwo, gribbetu kohpä staitiht, tad atrastu ka to irr libds 1000 millionu, un ja tu sumtus gaddus staititu zaurn deenu un nahti, tu somehr zilwekus vasoule ne isskaititu, kas kà sumtschu graudini jubras mallä. Medji kahds pulks kristiqu lauschu, kas Deewu slave un zelkus lohka efsch ta wahrda Jesus! — Ne, mihlais lassitajs, ta now wiss, wissi zilweki, kas pasoule, now kristigi zilweki, tif ta peekta dalla kristibu dabbujusi, un no Deewa un ta funga Jesus dsirdejusi. Tas leelokais pulks wehl pagani. Eiropa wissi zilweki irr kristigi un proht

Deewa wahrdu bes teem Turkeem. Tannis ohträs semmès tik tee irr kristigi zilweki, kas no Eiropas aissgahjusch un sweschumä mahjas us-taisjusch, tee eedsimmuschi laudis wisswairak irr pagani jeb elku tizzigi, un wissi tee no Deewa wahrda ne ko ne sinn, bet winnu prahs irr tumsch, firds irr tumschha un tapehz tee arri wellam kalpo un tumfibas darbus darra, jo tee ne sinn, kas irr grehks un kas no Deewa aisleeqts. Un kà tad teem arri buhs-sinnat, ka tee grehzi-neeki un ka Deewam pehz prahtam jadishwo? Deewa wahrds teem nav un ne weens tohs mahza labbus zellus staigaht un no besdeewigas buhschanas atgreestees. Tà tad tee nabbagi pagani serv paschus samaita pee meesas un dwehseles, ne sinnedami ko tee darra.

Bet ko tad pagani tizz? Nemusim payreesch tahn tautas, kas Alia dsihwo. Alia irr tautas, kas fauli un mehnisi un swaigines turr par Deewu, un teem uppure. Zittas tautas ar sawahm paschahm rohkahm elku Deewus taisahs jeb no kohka jeb no akmina, ko tee peeluhds, un kam tee uppurus dohd. Paschi winni ne drihst to elku Deewu peeluhgt, bet zaure teem elku Deewu mahjitateem tee to peeluhds. Bet kad tas elku Deews winnu lubgschanas ne kausa, tad tee laudis tohs elku Deewus perr jeb atmelt un taisa zittus, jeb usnemim sweschus Deewus, ko jo spehzigus teiz. Tas leelokais lauschu pulks Alia weenu zilweku isturr par Deewu, jo winni sakka tà: Dauds Deewu eshoht, angsti un semmi, spehzigi un nespchzigi, un dauds no debbesim nokabpuschi un par akmineem un kohkeem pa-lifikuschi. Weens un tas swetakais weenu zilweku par sawu mahjas weetu usnehmis un tapehz tee to zilweku par Deewu isturr un peeluhds. (Turpilkkam wairaf.)

Leesas fljuddin aschanas.

Us pawehleschanu tahn Reisenistas Majestees, ta Patvaldineeka wissas Kreewu Walsis ic. ic. ic., tehp no Kuldigas oprinka teesas, — kad tee pehrminderi to'mantineiku to nomirruscha ztahitiga Brigges: Rennes dsumiskunga Wilhelm Bodelius lubguschi, loi schi teesa wissus parradu dewejos un par-

radneekus ta nelaika uzaizina, — zaur scho wissi un ikkatri, kam pee tahs astahtas mantas ta nelaika Bordelius kahdas prassischanas buhtu, uzaizinati, pee saudeschanas sawas teesas un wisswehlak libds 3otu Janwar 1845, kas par to weenigu un isslehgshanas-terminu nolikts, pee schihs teesas ka wajjadisigs peeteiktees. Tellaht tohp orridsan wissi parradneeki ta peeminneta nelaika Bordelius uzaizinati, pee dubbultas strahpes sawas parradus ta peeminneta termina scheit usdoht. To buhs wehrâ lilt! Kuldigas aprinka teesa, tai 15tâ November 1844.

(L. S.)
(Nr. 1708.)

Meerasobgis von Bebr.
E. Günther, Sekretchrs.

Us pawehleschani tahn Beiserifkas Majesteetes ta Patvaldineeka wissas Kreewu Walsts ic. ic. ic., tohp no Krohna Schipilles pagasta teesas wissi tee, kam kahdas taifnas prassischanas buhtu pee ta Schipilles wirspilsteesas Sekretehra muischas fainneeka Fainsemmu Mahrtina Stork, par kurra mantu magashnes un zittu parradu debl konkurse spreesta, uzaizinati, pee saudeschanas sawas teesas divu mehneshchu starpâ, prohti libds 27tu Janwar 1845, ar sawahm prassischanahm pee schihs teesas peeteiktees, jo wehlak ne weenu wairb ne klausib. To buhs wehrâ lilt! Krohna Schipilles pagasta teesa, tai 27tâ November 1844.

(Nr. 524.) Peter Grinberg, pagasta wezzakojš.
E. Franck, pagasta teesas frihweris.

Wissi tee, kam kahdas taifnas parradu prassischanas pee ta scheit peederriga fainneeka Weischu Jurre Nussmann buhtu, par kurra mantu parradu debl konkurse spreesta, tohp uzaizinati, pee saudeschanas sawas teesas, divu mehneshchu starpâ, prohti libds 12tu Janwar 1845 ar sawahm prassischanahm pee schihs teesas peeteiktees, jo wehlak ne weenu wairb ne klausib. Strutteles muischas pagasta teesa, tai 17tâ November 1844.

(L. S.) ††† Ernst Schwan, pagasta wezzakojš.
(Nr. 59.) Kollegien-Registrator E. Sehrwald, pagasta teesas frihweris.

No Krohna Uremuischias pagasta teesas tohp wissi tee, kam kahdas taifnas prassischanas buhtu pee ta nelaika Pleppesmuischas fainneeka Strahlu Meijera,

par kurra mantu parradu debl konkurse spreesta, uzaizinati, pee saudeschanas sawas teesas libds 1otu Janwar 1845 pee schihs teesas peeteiktees un nolikta termina sanahkt. Uremuischias pagasta teesa, tai 31mâ Oktober 1844.

(L. S.) E. Blumberg, pagasta wezzakojš.
(Nr. 476.) P. G. Berg, pagasta teesas frihweris.

Wissi tee, kam kahdas taifnas parradu prassischanas buhtu pee ta libdsschinniga Ugahles basniuklunga fainneeka Ulrich Beesmann no Leib-mohjabim, kos inventarium-trubluma un magashnes-parradu debl sawas mahjas ilgali ne spehj surrecht, tohp zaur scho uzaizinati, wisswehlak libds 3schu Janwar 1845 pee schihs pagasta teesas peeteiktees, jo wehlak ne weenu wairb ne klausib. To buhs wehrâ lilt! Ugahles pagasta teesa, tai 4tâ November 1844.

Mattibbs Runkfalu, pagasta wezzakojš.
E. Freyberg, pagasta teesas frihweris.

No Leelas Eseres pagasta teesas tohp wissi tee, kam kahdas taifnas parradu prassischanas buhtu pee ta libdsschinniga Sprantschumuischias fainneeka Piris-garri wezza Anta Hertel, uzaizinati, wisswehlak libds 3otu Dezember s. g. pee schihs pagasta teesas peeteiktees, jo wehlak ne weenu wairb ne klausib. To buhs wehrâ lilt! Leelas Eseres pagasta teesa, tai 18tâ November 1844.

(L. S.) J. Steinhard, pagasta wezzakojš.
(Nr. 458.) N. F. Witte, pagasta teesas frihweris.

3 i t a s f l u d d i n à s c h a n a s .

Dsimtas Behrsmuischias muischas waldischana zaur scho finnanu darra: teem, kas Behrsmuischias tirgû stipeus dsebreenus arrib pabroht, tahn waijadsigas Uzisegi-schimes wisswehlak libds 2oto Dezember katrâ gaddâ dsimta Behrsmuischâ buhs neint.

Lubbesmuischu, Ahrlawas kirspehlé, warr no Jureem 1845 us 3 libds 6 gaddeem, bet bes klausidaneem fainnekeem, us arrenti dabbuh. Klahtas kas finnas dohd Pohperwahles muischas waldischana. Pohperwahle, tai 13tâ November 1844.